
IRODALMI MÚZEUM

B. SZABÓ GYÖRGY (1920–1963) MAGÁNLEVELEZÉSÉBŐL

Negyven éve már, hogy nincs közöttünk B. Szabó György, a „kritikus, irodalomtörténész, műfordító, festő, grafikus, pedagógus”, ahogyan azt Gerold László *Jugoszláviai magyar irodalmi lexikonában* felsorolja. Negyven éve már, hogy lezárult egy gazdag és mégis torzóban maradt életpálya, minthogy B. Szabó György, mondhatni: pályája csúcán és életének derekán váratlan hirtelenséggel távozott közülünk . . .

De hát mit is beszélék?! Hiszen ő nem távozott, ma is közöttünk van, ha nem is testi valójában, de műveiben, alkotásaiban itt él, tovább hat, ösztönöz és oktat bennünket, hajdani és új tanítványait egyaránt.

Merthogy B. Szabó György az én számomra – s bocsássa meg ezt a tisztelt Olvasó az egykori tanárképző főiskolásnak, majd a későbbi „öreg” bölcsész-hallgatónak – elsősorban pedagógus volt, aki „nem középiskolás fokon” nevelte és oktatta tanítványait. S ami, sajnos, hajdan is ritkaságszámba ment, ma meg még inkább az: nála a nevelésen volt a hangsúly, az oktatás ennek csupán az egyik eszközét jelentette. B. Szabó tanár úr pedagógiai működése ugyanis nem csupán óraadásból és vizsgáztatásból, valamint a roppant érdekes és nagyszámú hallgatóságot vonzó szemináriumi előadásokból állt. Ő akár főiskolai, akár egyetemi katedrafőnökként is törődött hallgatóival, utánajárt vagy rákérdezett az okokra, ha lanygulni látta a korábbi szorgalmat, igyekezetet. Sőt a már végzett, diplomát szerzett, volt hallgatók pályáját is figyelemmel kísérte (erre szakfelügyelői és vizsgabiztosi minőségében is alkalma nyílt), és érdeklődött, lehetőségei szerint segítséget nyújtott a szakma kezdeti nehézségeinek, „bukatóinak” a leküzdésében. A valódi, humanista nevelő eszményét valósította meg.

De ugyan mit tehetünk mi, hajdani tanítványai, főiskolai és egyetemi hallgatói mindennek viszonzásaképpen? Nyilvánvalóan annyit, hogy emlékét nem engedjük feledésbe merülni, elenyészni. S erre a legjobb megoldás az, hogy állandóan kutatunk netán még kallódó, íróasztalok fiókjáiban, magánlevéltárakban porosodó írásai, művei után. Amilyenek az itt közzétételre kerülő levelek is, pontosabban: 28 levél, 17 képes levelezőlap és 2 levelezőlap, amelyek 1955. augusztus 29-e és 1963. április 2-a között, tehát B. Szabó György életének utolsó nyolc évében keletkeztek. Címzettjük a tanár úrnak egy magát megnevezni nem óhajtó hallgatója, aki élete alkonyán úgy véli, hogy ezeket az értékes, érzelem- és gondolatgazdag írásokat nem viheti magával az örök feledésbe, hiszen ezzel egy jelentős közéleti és kultúrtörténeti egyéniség lényének egy szegmentumát semmisítené, és a tisztelők, érdeklődők táborát károsítaná meg. S az ilyen formátumú alkotóknak, amilyen B. Szabó György volt, a magánélete is közügynek számít.

Ami pedig a levelek tartalmát illeti, azokban sincs semmi bántó vagy titkolni való: egy kibontakozó, bár soha be nem teljesült emberi vonzalom története ismerhető meg belőlük, mely tanár és tanítvány – a szokványosnál talán kissé melegebb – kapcsolatából indult ki és fejlődött a bizalmas lelki társkeresés kissé ábrándos, de az írói-művészi megfogalmazás pontosságával egyre élesebben körvonalazódó kifejezéséig.

S hogy miért nem teljesülhetett be ez a vonzalom? Talán a találkozások esetlegességén és ritkaságán, de még inkább a levelek címzettjének polgári neveltetésén múltott, aki egy család szétrombolását nem volt képes összeegyeztetni erkölcsi felfogásával. Feltételezhető, hogy a másik felet is hasonló aggályok gátolták céljának elérésében . . .

Bizony, a mai kor olvasójának már nem könnyű elfogadnia egy ilyen felfogást, de azért jó tudni, hogy valaha ilyesmi is létezett. Másrészt ennek köszönhetjük, hogy teljesebbé vált a kép B. Szabó György utolsó életéveinek, betegségének körülményeiről, de irodalmi, képzőművészeti és pedagógiai nézeteiről, felfogásáról is.

SZLOBODA János

Novisád, 1955. VIII. 29.

Kedves Éva!

Megkaptam mind a két levelét. Az elsőre, amelyben eszéki útjáról informált és a tanulás gyötrelmeiről kesergett nem tartottam fontosnak a választ. A második levele – itt négy oldalon hadakozik a közoktatás zentai „fantomai” ellen – gondbaejtett. Annyira nem ismerem a zentai viszonyokat, hogy a levelében jellemzett egyént fel is ismerjem (Guelminóra¹ gyanakodtam, mert

Tóth-Horgosi Palit² értelmes, normális embernek ismerem, akivel lehet szót váltani. No de Guelmino csak tisztviselő, az apparátus embere s nem a hatalom!). Szóval úgy látom, hogy túlságosan kishitűvé vált, elvesztette bátorságát és tájékozódóképességét. Örülnék, ha megcáfolna.

Juhász Géza³ úgye is jórészt rendezetlen volt. Az eszéki közoktatásügyi osztály nem küldött hivatalos leiratot Noviszádnak arról, hogy Gézát átengedi s így itteni kinevezése egyre késett. Ez a nyári szünet, főleg pedig a szabadságok lassították a kinevezés menetét. Ma már ezt is lezártnak tekinthetjük. Géza már hurcolkodik Eszékről, végleg. A mult hét csütörtökén beszéltem Vele. Eszékről jövet telefonált. Erősen várják Évát, szereztek már lakást és arra kérnek, hogy próbáljam meg én Zentával megbeszélni az ügyet. Most arra kérem, hogy azonnal írja meg a következőket:

1. Kinevezte-e magát már a zentai járás? Ha igen, hová?

2. Szóvá tette-e az illetékesek előtt Eszéket?

3. Megvan-e a járással kötött ösztöndíj-szerződésének másodpéldánya és milyen megoldást lát elő a járás az esetben, ha az ösztöndíjas nem hajlandó elfoglalni a kijelölt helyét (ösztöndíj-visszatérítés stb. stb.).

Ezekre az adatokra szükségem van, hogy további lépéseket tegyek. Lehet, hogy egyszerűen és békésen is el tudjuk az ügyet intézni, beszélni fogok az ügyében Farkassal⁴ is, ha pedig nem megy, akkor megmozgatjuk a horvátországiakat és majd hivatalos úton és törvényes, jogi alapon.

A maga számára a legfontosabb, hogy ne veszítse el hidegvérét, munkakedvét. Dolgozzon, tanuljon, mert a vizsga-időszak veszedelmesen közeledik. Nem jártam még az iskolában, de úgy tudom, hogy néhány tantárgyból a vizsgák már 10-ike után megkezdődnek.

Várom mielőbbi válaszát és sokszor üdvözlöm.

B. Szabó György
(Írógépen írt, saját kezűleg aláírt levél)

*

Noviszád, 1955. szeptember 8-án.

Kedves Éva!

Megkaptam levelét. Tegnap beszéltem Farkassal, ma írtam egy érdeklődő és barátságoshangú levelet Tóthorgosi Palinak. Ebben a levélben elmondtam összes „bűneit”: elmondtam, hogy Juhász Gézát áthelyezték Eszékről Noviszádra, hogy ott megüresedett a helye, hogy a horvátországiak megkértek, hogy keressek embert; említettem főiskolásaimnak, maga vállalkozott rá, ott is járt már Eszéken, a feltételekkel egyezik s szívesen oda menne tanítani. Ennyit. Elmondtam beszélgetésemet Farkassal: a járás döntsön, (. . .) Éva, illetve a

horvátországiak fizessék vissza a 40.000 dinárt. Közöltem az én személyes véleményemet: segíteni kell a horvátországiakon, könnyebb egy embert adni, mint vajdasági tanítókádert, mert azok többnyire évközben megszöknek Horvátországból és csak zűrzavart teremtenek nálunk is. Megkértem, hogy írjon ebben az ügyben mielőbb.

Lehetséges, hogy szombaton Farkassal együtt Zentára jövök. Ez elsősorban a rektortól függ, mert szombaton van az első tantestületi ülésünk is, tehát engedélyt kell kérnem a távolmaradásra.

Hiszem, hogy az ügy símán megy majd.

Ma írtam levelet Pápanak⁵ is a fejleményekről. Elküldtem neki az ösztöndíj-szerződését azzal, hogy másolják le és azonnal küldje vissza. Továbbá: kerekén megmondtam, hogy azt a 40.000 dinárt *azonnal* fizessék ki Zentának (itt semmiféle takarékoságnak, kukacoskodásnak helye nincs), mert a tanárok nem pottyannak az égből! Megkértem őket, hogy lépjenek levelezésbe Tóthorgosi Palival és a zentai járási Tanügyi Tanáccsal ügyében és rendezzék a kérdést barátságos alapon. (A szerződés egyébként lehetővé teszi, hogy az ösztöndíjas felmondja a barátságot és visszafizesse az ösztöndíjat – és ez nagyon jó, hogy így van. De csak végső esetben kell élni vele.) Kértem, hogy döntésükről – főleg a 40.000 dinár azonnali visszafizetéséről – értesítsen.

Ennyi az, amit magának ebben az ügyben tudni kell – „mihez tartás végett”!

Vasárnap vizsgáztatok irodalomelméletből! 13-22-ikéig Ohridban leszek az Írószövetség kongresszusán és újra 22-ikén vizsgáztatok. Diploma írásbeli magyarból – a témát Olgánál⁶ hagyom 20-ikán lesz. A német nyelv vizsgáit nem tudom, de valószínűleg a jövő hét folyamán lesz, talán már hétfőn. Októberben betegszabadságon leszek. Baj van a tüdőmmel és a gégémme! (a déli tengerpartra megyek levegőváltásra). Ha megérkezik, keressen fel! Hívjon fel először telefonon – 23-42!

Sokszor üdvözlí

B. Szabó György
(Írógépen írt, saját kezűleg aláírt levél)

*

Korcsula, 1955. okt. 31-én.

Kedves Éva!

Ma kaptam meg hosszú, alapos beszámolóját! Érdeklődéssel olvastam minden sorát. A helyzetkép pontos, a részleteket még alaposan tanulmányoznom kell. Igaza van, valóban mi itt Vajdaságban egy pár évvel előbbre vagyunk és másképpen látjuk már a nemzeti kérdés és a kisebbségi kérdés megoldását és valamivel előbbre vagyunk a gyakorlati alkalmazásában is. Bármennyire

lehangoló is ez a jelenség, a maga számára érdekes és tanulságos lesz: nyitott szemmel járjon-keljen, figyeljen, hallgasson, jegyezzen. Azt hiszem, a Magyar Kultúrszövetség munkája is egészben vagy részben ezt az állapotot tükrözi vissza.

Levelét már vártam, mert sorsa, helyzete érdekelt és továbbra is érdekel. Elég keveset ír iskolai munkájáról. Feltalálta-e magát? Mit dolgozik diákjaival, van-e valamire való programja? Van-e valami nehézsége? Bármikor forduljon hozzám bátran! Könyv, szakirodalom? Tanít-e németet?

Amint levelemből látja, a borus, ködös idő elől a tengerpartra menekültem, itt vagyok már október 9-ike óta. Sajnos, már egy hetem van csak!

Itt igen szép, kellemes, napsütéses idő volt eddig. Egészségem javult, sokat pihentem. A város igen érdekes, minden épülete egy kissé emlékmű: az épületek egy jórésze a XV., XVI. századból való. Unalomból eredeti foglalkozásomhoz tértem vissza: rajzoló. Vagy húsz „remekmű” született három hét alatt.

A jövő hétfőn indulok haza. Egy napot Dubrovnikban, kettőt Szarajevóban szeretnék eltölteni. Az előadásaimat nov. 15-én kezdem meg. Szívesen látom vendégül óráimon. Örülök, hogy ideje és alkalmam van készülni a vizsgára. Kissé haragudtam, hogy szeptemberben csapot-papot itt hagyott és csak levélben köszönt el. Februárban azonban találkozunk! Valószínűleg csak nálam vizsgázhat, mert Olga csak valamikor áprilisban kerül haza. Így tehát a coctail-parti dátuma is kissé eltolódik. No de ami késik, nem mulik.

Úgy tudom, hogy vagy tizenkét első évesem van, lehet hogy azóta a számuk meggyarapodott, vagy lehet hogy megcsappant. Szegények – magyar órák nélkül maradtak már a kezdetben! Bizony, sok mindent kell majd behozni, ha hazaérek.

Várom sorait (a noviszádi címemre írjon), bejelentett látogatását.

Szívesen és sokszor üdvözlí

B. Szabó György
(Saját kezűleg és aláírt levél)

*

Noviszád, 1955. dec. 26-án.

Kedves Éva!

Újabb levele mulasztásomra figyelmeztetett – még nem válaszoltam előbbi levelére sem! Pedig érdekes, tartalmas levél volt (ma is őrzöm!), sok eredeti megfigyeléssel, bátor szókimondással, nosztalgiával és keserűséggel teli levél, olyan, mint írója. Számomra mindig jóleső érzés volt olvasni leveleit, mert úgy érzem, nem pusztán konvencionális udvariassági forma volt egy-egy levele,

hanem mondanivalója volt számomra. Nem fárasztanak levelei; „irka-firkával” vesződni nem kényelmetlen, fárasztó és unalmas feladat.

Vártam beígért látogatását. Sejtettem, hogy valami oka lehet távolmaradásának (az igazgatójára gyanakodtam) s most, íme, kibújt a szög a zsákból! Nem tudom, hogyan fogadjam ezt a hírt. Igen-igen sajnálnám, ha ez a lépése „véletlenek” közrejátszásából következett volna, és nem elégítené ki. Az emberi egyéniség teljes kibontakozása szempontjából ez jelentős mozzanat: nemcsak előreviheti és felszabadíthatja az embert, hanem megnyomoríthatja, deformálhatja is. Az ember élete elég rövid – az érett éveinek hosszúságára gondolok – s ennek felét nem töltheti el azzal, hogy könnyelmű, szeszélyes ballépéseire keres orvoslást!

Ne értsen félre! Minden sikerének örülni tudok, a legapróbbnak is, de leveléből azt olvasom ki, hogy itt nincs szó örömről. Tanácsokat se szeretek osztogatni. Ezt a néhány megjegyzésemet nem kell „mellre szívnia”! Örülnék, ha ezen a krízisen minél előbb túljutna.

A vizsgabejelentőket én is úgy tudom, hogy 5-ikéig kell beadnia, ha valamit tehetek, írja meg, esetleg azt, hogy milyen tantárgyakból kíván vizsgáznai stb. Ami a diploma vizsgákat illeti, én valóban azt javasoltam, hogy halasszuk el Penavinné visszaérkezéséig, de még a rektorunk nem döntött. Ezen a héten szeretném ezt is véglegesíteni. Amennyiben érdeklí és nem lesz ideje leutazni, levélben értesíthetem döntésünkről.

Ha eddig – igazságtalanul – a legnehezebb kérdéseket kapta irodalomból, az véletlen lehetett. Lehet, hogy ezuttal éppen ennek ellenkezője történik . . . De csak lehet! A vizsgáktól nem kell „félteni” és az utolsó percben csapot-papot otthagyni! . . .

A levegőváltozás jót tett, ritkábban köhécsselek, de ez az aranyjánosi betegség makacs és rosszindulatú – a kuruzslók tanácsai nélkül is. Ne higgye, hogy mostanában az orvosi váróterem vendége lettem. Pontosan ismerem nyavalyámat s tudom, hogy ennek a nyavalyámnak egyetlen gyógyszere a levegőváltozás és a meleg éghajlat. No de ahhoz pénz is kell, meg idő! Egyikben sem dúsállok. Tehát: a gégehurut marad!

Köszönöm újévi jókívánságait. Viszontkívánom sokszorososan!

Szívesen és sokszor üdvözlí

B. Szabó György
(Írógépen írt, saját kezűleg aláírt levél)

Noviszád, 1956. febr. 25.

Kedves Éva!

Íme megírom: *nem haragszom!*

Ennyit kívánt a mult levele végén, s higgye el ezt olyan könnyű szívvel írtam ide, – mert nem is haragudtam! Higgye el, levele hangjával, levele hangulatával nem bántott és nem is bánthatott meg. Mi volt abban bántó? Nem is lepett meg levelének mondanivalója, nem értettem semmit félre, nem is magyaráztam semmit helytelenül. A hallgatásomnak egyetlen oka az volt, hogy vártam a jelentkezését, hisz tudtam, hogy Noviszádra kell jönnie vizsgáznia. Én nem tartozom a nagyon szorgalmas levélírók közé, először megvárom, amíg az íróasztalomat elborítják a megválaszolatlan levelek és akkor fogok hozzá a válasziráshoz (jövendő életrajzíróim figyelmébe ajánlom ezt az adatot!), s így történt ezuttal is.

Éppen ezért lenne okom a haragra. Itt járt Noviszádon és messze elkerülte házam táját! Miért? Még csak nem is jelentkezett! S ha ostobaságnak tartotta levelét, akkor meg éppen el kellett volna jönnie! Nem?

Nem szeretném, ha a bátorságról – erről a ritka erényről – leszokna. Így, erről ennyit.

Most pedig elvárom, hogy márciusban diplomál nyelvből és irodalomból is. Így jelentkezze vizsgára és készítse elő mind a két tantárgyat. A pontos vizsgaidőről ezuttal még nem értesíthetem, mert Penavinné még nem érkezett vissza. Biztos azonban, hogy március második felében lesz.

Leveléből úgy látom, hogy Eszéket ott akarja hagyni. Érdekelne, hogy a Kultúrszövetségnek van-e valami elképzelése arról, hogyan oldaná meg azt a helyet a jövő iskolaévben. Ez érdekelne. Beszéljen erről Pápával. Juhász Géza amikor a multkor nálam járt, valami ösztöndíjasról beszélt, akit a Főiskola magyar szakára küldenének és aki horvátországi. Én is úgy hiszem, hogy ez a legjobb és legbiztosabb megoldás. A legtartósabb is! Úgy látszik az az éghajlat nem igen felel meg a vajdasági magyar mentalitásának és hazai emberrel kell megoldani azt a helyet.

Amennyiben Pápának van valami elképzelése, írjon. Az a levele, amelyre hivatkozott, elkallódott valahol.

Tehát fel a fejjel! Nem haragszom – egy kicsit még mindig azért, hogy nem jelentkezett – és várom a levelét.

Sokszor üdvözi

B. Szabó György
(Írógépen írt, saját kezűleg aláírt levél)

Noviszád, 1956. szept. 21.

Kedves Éva!

Csak ma tudtam meg Brunettól⁷ a nyolcosztályos iskolák tanár-kérését Noviszádra. A telepi iskolában dolgozna – magyart tanítana túlnyomórészt, talán valamicske németet is. Az iskola új igazgatója Kaszás Karcsi lett. Biológus, derék jó gyerek. Állásba csak diploma után léphetne, tehát okt. 1-től kezdve.

Vizgái 26-án és 28-án, míg a gyakorlati tanítás időpontját még nem határoztuk meg, mert az iskolák egy részében még nem kezdődött meg a tanítás. Majd utólag megállapítjuk, de valószínűleg még 1-je előtt.

Úgy hiszem, ez a legjobb megoldás, később majd meglátjuk mi legyen. Innen már könnyebb tájékozódni.

Levelét megkaptam, de nem tudtam előbb válaszolni Brunet válasza miatt. Remélem azért még nem vesztette el a fejét. Ha megérkezik, jelentkezzen! Tel.: 44-70! Sokszor üdvözlözi

B. Szabó György
(Levelezőlap)

*

Kam. sedlo, Turska gora in Rinke

Kamn. Bistrica
1957. szept. 4.

Kedves Éva!

Ljubljana kedvenc kirándulóhelyéről sokszor és barátsággal üdvözlöm

B. Szabó György

Durka je došao na „ogled” za Vašu buduću ekskurziju. Nadam se, da čete skoro i Vi doći u Sloveniju.

Lepe pozdrave

Stane Kumar⁸
Šinkovič J.⁹

[Gyurka azért jött, hogy „kísérletet” tegyen az Ön jövőbeli kirándulására. Remélem, hamarosan Ön is eljön Szlovéniába. Sok szép üdvözléttel.]

Dom v Kamniški Bistrici 602 m

Dom v Kamniški Bistrici 601 m

Rokovnjaško luknje Kamniška Bistrica

(A dőlt betűs szövegek a bélyegzőkről valók.)

(Képes levelezőlap)

(Saját kezűleg írt és aláírt képes levelezőlap, illetőleg levelezőlap.)

*

Golnik, 1958. márc. 4.

Kedves Éva!

Köszönöm a levelét. Most már tudja a címemet, nem nehéz megjegyezni, írjon máskor is, ha ráér és ha úgy érzi, hogy szeretne velem szót váltani. A posta – itt bizony jóval több, mint a „civiléletben” – itt egy kicsit a világot, a világgal való kapcsolatot, sokszor egyetlen kapcsolatot jelent. Minden hírnek, minden leírt sornak itt külön jelentősége van: az ember az élőszt véli hallani. Levele olvasásakor Zenta jutott eszembe, a Tiszapart, az a szeles reggel ott a komp környékén és az a mozdulata, ahogyan Kumar Stane (aki különben a napokban meglátogatott) mellett állva a vonatom után int. S ma is eszembe jut, hogy akkor, azon az úton az állomásig valamit mondani akart, de a Tőke-féle megjegyzés¹⁰ annyira felhábortotta, hogy sohasem jutott hozzá, hogy elmondja. Látja ilyesmi jut az ember eszébe, és amíg naponta tizenhét-tizennyolc órát tölt el vízszintes helyzetben arra is gondol, hogy volt ennek a nyavalyás életnek nekünk szép pillanata is.

Haragudni? Itt az ember már arra sem haragszik, akire haragudnia oka is lenne. Felejtse el azt a Thurzó-féle ügyet¹¹ és a régi adósságot. Szeretném, ha nem ez jutna eszébe akkor, ha legközelebb levelet ír nekem. Jó?

Igaza van – a beteglátogatáshoz tehetség kell –: magam is rossz beteglátogató vagyok.

Mire ezt a levelet kézhez kapja – március 7-én éppen két hónapja lesz, hogy itt vagyok Golnikon. Már megszoktam, hozzáidomultam az itteni élettempóhoz: fekvés, séta, olvasás (vagy hetven detektívrégényt fogyasztottam eddig el!), rádiózás, levélírás, postavárás. És természetesen evés! Szerencsére a napok elég gyorsan múlnak, az ember szinte észrevétlenül hagyja ott a telet. Igen itt, az Alpesek tövében még a tél is más, mint otthon és a sík vidéken. Nem teletem még soha Szlovéniában; pedig megéri, hogy az ember ezt a vidéket télen is meglátogassa – még sítalpak nélkül is megéri. Meleg szobából (padlófűtéses, terraszos, hideg-meleg vízzel és külön fürdőszobával ellátott szobám van – ultramodern, mint az a bizonyos német Pullmann-kocsi a

1958. április 10.
(Sütörni)

Kedves övve !

he kesegnyom, hogy küve vil-
fiszlone levelre, de nekem egy óta én
ítomlyba nemvold és most megkér-
kessék tapasztalom, hogy a "testvéria"
gye a övéknek, Jemi kell válnom.

Ször a legkésőbb levelre
vételre.

Örülök, hogy kedve nem röts-
lott, van legalább is tervezet megöröki
m, az en "Télepi" nyomataga mellett
is "a tükör" az első a "testvéria", a
am látni is jöhetnek, hogy, az en
lehetnél. Tütsöm: öröme beszérel!

Hogy a első lépés már megvan
vagy megvan. A omnia látni, hogy
elérkez a "famíliát". Megjött a "famí-
liát" és nem ellenem. Tütsöm, hogy kegy-
gi "famíliát" is, jelen még "famíliát"
vagy is "famíliát". Let a "famíliát" is
már lehet "famíliát" ! "famíliát" is
fa "de kell "famíliát" ! "famíliát", "famíliát"
va ! "de kell "famíliát" !

Válóban az en "famíliát" már
az a "famíliát" is ! "famíliát"
famíliát, "famíliát" is ! "famíliát" is
mi is "famíliát" is ! "famíliát" is
"famíliát" is ! "famíliát" is ! "famíliát" is
"famíliát" is ! "famíliát" is ! "famíliát" is
"famíliát" is ! "famíliát" is ! "famíliát" is
"famíliát" is ! "famíliát" is ! "famíliát" is

Tauern-expressz szerelvényben – Zágráb felé. Emlékszik még?)* – meleg szobából gyönyörű a havas táj. Most már ez is elmúlt. Itt erősen tavaszi hangulat van: napsütés és andalgó szerelmespárok.

Köszönöm a jókívánságait!

Sokszor és barátsággal üdvözl

B. Szabó György
(Saját kezűleg írt és aláírt levél)

*

1958. április 10.
(csütörtök)

Kedves Éva!

Ne haragudjon, hogy késve válaszolok levelére, de néhány nap óta írás-szenvedek és most meghökkenve tapasztalom, hogy a „restanciám” egyre növekszik, tenni kell valamit.

Először a legkedvesebb levelekre válaszolok.

Örülök, hogy kedélye nem változott, vagy legalább is sikerült megőrizni minden „Telepi” nyomorúsága** mellett is egy szikrányit abból a vidámságból, ami engem is jókedvre hangolt, ha együtt lehettünk. Tanácsom: őrizze becsülettel!

Hogy az első lépést már megtette vagy megteszi – ez onnan látszik, hogy elhagyja a tanügyet. Megértem szándékát és nem ellenzem. Tudom, hogy anyagi szempontból is, talán még más szempontból is jobban jár. Azt a Zentát is meg lehet szokni, néhányszor havonta le kell szökni Ujvidékre, Belgrádba! Ez az én tanácsom!

Valóban nagyon ránk fért már az a könyvküldemény!¹² Elkanászosodtunk, eltompultunk, beszélni és szólni is elfelejtettünk! A válogatás nem volt rossz: hasznos vállalkozásnak bizonyult ez a könyvakiadás! Jó tudni, hogy nem állunk itt meg, hanem követni tudjuk a könyvpiacot!

A Főiskoláról hírem nincs: a tanárok se, de a hallgatóim se bizonyultak szorgalmas levélíróknak. Én kicsit azt hiszem örülnek is, hogy nem vagyok

* B. Szabó György és a levelek címzettje egy alkalommal nagyobb társasággal együtt utaztak ezen a vonaton, s a tanár úr nevetve hívta fel a társaság figyelmét, hogy Jugoszláviába érve a toalettből szinte pillanatok alatt eltűnt a folyékony szappan, a WC-papír és a papírtörülköző. „Biztos burekot csomagolnak bele” – volt a tanár úr véleménye.

** A levelek címzettje egy évet az újvidéki telepi József Attila Általános Iskolában tanított.

jelen és könnyebb lett a vizsga. Hát örüljenek, rajtam már ez sem segít, rajtuk igen!

Amikor nem fekszem, olyankor sétálok, a könyvtárban vagyok, rádiózik, levelet írok, olvasok. Szóval „rengeteg” elfoglaltságom van! A könyvírásról leszoktam még a múlt év decemberében! Eddig nem volt szerencsém részt venni a kínzások válogatott fajtájában, mert még két-három hónapig csak feküdni kell. Ha úgy látják, hogy megérdemlem az alaposabb törődést, akkor kezdődik a tortura! No de az is emberi dolog, nem kell rettegni az embernek a műszerektől! Szerencsémre van itt egy magyar orvos, dr. Sattler Ernő – Szabadkáról, aki itt van specializáción – mindennapos vendégem ő és ez nagy szerencsém. Állítólag számára is szerencse, hogy itt vagyok. Szelei¹³ jelentkezett, írt néhány kimerítő levelet, tudok Róla mindent!

A könyvemről¹⁴ semmit nem írhatok, mert nem kaptam újabb hírt. Talán kiszedték, mert a nyomás előtt el kellene küldeniök az íveket hozzám végső átnézésre. Ez pedig egyre késik. Hiába! A könyv, az én könyvem nem nagy üzlet!

Örülök, hogy megkapta a ljubljana-i képeslapot. Szellőzni voltam – az orvosbaráttal. Kellemes, szép nap volt!

Sokszor és szeretettel üdvözlí

B. Szabó György

P. s. Írjon, ha kedve van! Várom!

(Folytatjuk)

JEGYZETEK

- ¹ Guelmino János biológia–vegytan szakos tanár, járási tanfelügyelő, később rádióriporter. B. Szabó György gyanúja alaptalan volt, G. J. nem akadályozta a levél címettjének eszéki munkavállalását.
- ² Tóth-Horgosi Pál (1927–1999) magyar–szerbhorvát szakos tanár, a Zenta Járási Tanügyi Tanács vezetője.
- ³ Juhász Géza (1924) magyar szakos tanár a szabadkai, majd az eszéki tanítóképzőben, később egyetemi tanár, irodalomkritikus.
- ⁴ Farkas Nándor (1920–2001) tanító, politikus, a Forum vezérigazgatója.
- ⁵ Pápa József, a Horvátországi Magyar Kultúrközösség titkára.
- ⁶ Penavin (Borsi) Olga (1916–2001) nyelvész, néprajzkutató, főiskolai, majd egyetemi tanár.
- ⁷ Brunet Elemér tartományi tanügyi tanácsos.
- ⁸ Stane Kumar szlovén festőművész, a Zentai Művésztelep gyakori vendége.
- ⁹ Sinkovics János (1913–1999) Zenta Járás Népfelzabadtó Bizottságának, Zenta és Szabadka Községi Népbizottságának elnöke, a JKSZ Zenta községi pártbizottságának titkára, a JSZSZK Alkotmánybíróságának tagja, a Harcoszövetség Zenta községi bizottságának elnöke.

- ¹⁰ Tőke István (1921–1983) zentai gimnáziumi, majd általános iskolai magyartanár. A levelek címzettje egy – inkább önironikus – megjegyzését értette félre, ami később tisztázódott.
- ¹¹ Thurzó Lajos (1915–1950) zentai költő, akiről korai halála után általános iskolát neveztek el Zentán.
- ¹² Magyarországról érkezett könyvküldeményről van szó.
- ¹³ Dr. Szeli István (1921) akadémikus, irodalomtörténész, kritikus, pedagógus, a zentai gimnázium, majd az újvidéki Bölcsészkar magyar tanszékének tanára, a Hungarológiai Intézet igazgatója.
- ¹⁴ A Tér és idő című könyvről van szó.

